

Praktiski padomi nodokļu un AML atbilstības risku novēršanai

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

EY

Building a better
working world

SEMINĀRA SATURS

UIN jaunumi

Ilona Butāne

Aktualitātes
VID pārbaudēs

Krišjānis Volfs

Sadarbības
partneru
pārbaude

Krišjānis Volfs

Nodokļu risku
vadība

Sergejs Batjuškovs

Digitālās
iespējas

Ilona Butāne

AML risku
kontroles
sistēma

Emīls Paupe-Balodis

Kādi ir UIN jaunumi?

Reprezentācijas un personāla ilgtspējas pasākumu izdevumi (I)

personāla ilgtspējas pasākumi (attiecībā uz visiem darbiniekiem)

prestiža veidošana un uzturēšana sabiedrībā pieņemto standartu līmenī

partneru uzņemšana, maltīšu rīkošana

komersanta zīmolu saturoši priekšmeti

Tiek uzskatīti par saimnieciskās darbības izdevumiem*, ja kopsumma $\leq 5\%$ no iepriekšējā pārskata gada kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, par kuru samaksāti VSAOI

Ja $>5\%$, tad tie ir nesaimnieciskie izdevumi

5% ierobežojums neattiecas uz:

- ▶ dāvanu kartēm (ar ierobežojumiem)
- ▶ zīmola izveidi un izvietojumu
- ▶ priekšmetiem, kas satur zīmolu un tiek pievienoti precei, lai veicinātu tās pieprasījumu (ar ierobežojumiem)

*Saimnieciskās darbības izdevumus neiekļauj UIN bāzē un neapliek ar UIN

Reprezentācijas un personāla ilgtspējas pasākumu izdevumi (II)

2018. gada beigās VID ir publicējis skaidrojumu, ka atkarībā no reprezentācijas priekšmeta vērtības var mainīties UIN piemērošana mazvērtīgu priekšmetu iegādes izdevumiem.

Izdevumu kvalificēšana balstoties uz to vērtību, ja uzņēmums reprezentācijas priekšmetus dāvina klientiem*

	< 20 EUR	> 20 EUR		
	 <i>Krūze</i> 19 EUR	 <i>Datora soma</i> 35 EUR	 <i>Vāze</i> 50 EUR	 <i>Datora soma (35 EUR) vai vāze (50 EUR)</i>
Saņēmēja identificēšana	-	Identificē fizisko personu	Identificē juridisko personu	-
Ienākuma nodokļu piemērošana	- (reprezentācijas izdevumi, ja nepārsniedz 5% sliekšni)	Piemēro IIN (saimnieciskās darbības izdevumi)	- (reprezentācijas izdevumi, ja nepārsniedz 5% sliekšni)	Piemēro UIN (ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi)

*ja nenotiek atsevišķs, īpaši organizēts reklāmas pasākums (reklāmas kampaņa)

Nedrošie debitoru parādi

Ar UIN apliekamajā
bāzē iekļauj
debitoru parādu
summu, kura:

iekļauta zaudējumos (izdevumos), ja pirms tam attiecīgajam debitora parādam nav izveidots uzkrājums

izveidota kā uzkrājums nedrošiem parādiem un iekļauta kā izmaksa PZA, un 36 mēnešu laikā no uzkrājumu izveidošanas dienas parāds nav atgūts

Saskaņā ar VID 2018. gadā izsniegtām uzziņām, ja nav iespējams izsekot konkrētiem debitoru parādu uzkrājumiem un to kustībai, nodokļu maksātājiem jādeklarē nodokļu objekts jau pie parāda izveidošanas. Tomēr šāds skaidrojums rada problēmu uzņēmumiem, kas veido vispārīgos debitoru uzkrājumus klientu portfeliem.

Problēmas novēršanai, ir **plānots veikt grozījumus UIN likumā:**

par UIN objektu neuzskatot debitoru parādu summu, par kuru izveidots uzkrājums nedrošajiem parādiem atbilstoši SGS Nr. 9 "Finanšu instrumenti", ja ievērotas šādas prasības:

- ▶ zvērināts revidents sniedzis ziņojumu par pārskata gadā veiktās uzskaites atbilstību SGS prasībām;
- ▶ nodokļa maksātājs nodrošina katra uzkrājumos iekļautā debitora parāda izsekojamību;
- ▶ noteikta politika uzkrājumos iekļautā debitora parāda atgūšanai un norakstīšanai.

UIN likuma grozījumu pieņemšanas rezultātā problēmas netiks novērstas tiem nodokļu maksātājiem, kas nepiemēro SGS, bet veido vispārīgos uzkrājumus.

Uzkrājumi

- ▶ No 2018. gada 1. janvāra par izveidotajiem uzkrājumiem UIN apliekamās bāzes korekcijas nav veicamas.
- ▶ Pārejas noteikumi nosaka, kas jāņem vērā attiecībā uz uzkrājumiem, kas izveidoti līdz 31.12.2017. Tostarp ir jāizvērtē, vai 2017. pārskata gada uzkrājumu apmērs nepārsniedz to, kas bija uz 2016. gadu:
 - ▶ drīkstēs samazināt taksācijas perioda ar UIN apliekamo bāzi par uzkrājumiem, ja uzkrājumi izveidošanas periodā tika iekļauti ar UIN apliekamajā ienākumā un ar 2018. gada 1. janvāri ir uzskaitīti dalīti no citiem uzkrājumiem.

VID aktīvi kontrolē, vai attiecīgie uzkrājumi atbilst uzkrājumu definīcijai un uzkrājumus, kas saistīti ar aktīvu vērtības izmaiņām, neļauj klasificēt, kā UIN bāzi samazinošas pozīcijas, tādējādi uzņēmumi zaudē UIN par šāda veida izdevumiem.

Tāpat VID 2019. gada sākumā ir publicējis uzziņas pieprasījumu, saskaņā ar kuru norādīts, ka **uzkrājumi vadības bonusiem** (telefoniski norādīts, ka jebkādiem darbinieku prēmiju uzkrājumiem) nav **uzskatāmi par uzkrājumiem jaunā UIN likuma izpratnē un nav iekļaujami kā UIN bāzi samazinošas pozīcijas**. Nodokļu maksātājiem esot jāveic atbilstoši labojumi 2017. gada un vecāku periodu UIN deklarācijās, lai atgūtu samaksāto UIN.

Nesaimnieciskie izdevumi

UIN vajadzībām VID pašvaldībai piederoša ceļa uzturēšanas ieguldījumu/ publiskajā infrastruktūrā veikts ieguldījumu uzskatīja par nesaimnieciskajiem izdevumiem. Plānotie MK noteikumu Nr. 677 grozījumi daļēji risinās šo problēmu, nosakot, kādos gadījumos šādi izdevumi tiks uzskatīti par ar saimniecisko darbību saistītiem izdevumiem, izpildoties noteiktiem kritērijiem. Lai arī MK noteikumu Nr. 677 grozījumi daļēji risina problēmu, tomēr vēl aizvien paliek neaptvērti jautājumi noteikto ierobežojumu dēļ.

Likuma 8. panta otrās daļas 3. punkts nav attiecināms uz:

	Pašvaldībai piederošajā publiskajā infrastruktūrā veiktu ieguldījumu, <u>ja izpildās šādi nosacījumi:</u>	Pašvaldībai piederoša ceļa uzturēšanas ieguldījumu, <u>ja izpildās šādi nosacījumi:</u>
Starp nodokļu maksātāju un pašvaldību noslēgts vienošanās līgums par ieguldījumu veikšanu	x	x
Nodokļa maksātāja veiktie ieguldījumi tiek uzskaitīti pašvaldības grāmatvedības uzskaitē, kas apstiprināta, parakstot PNA	x	
Ieguldījuma saņēmējam nav noteikts pretpienākums un tas neveic darbības, kuras uzskatāmas par atlīdzību	x	x
Ieguldījumi tiek veikti publiskajā infrastruktūrā/ uzturēšana tiek veikta par tādu ceļu, kurš piesaistīta nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības veikšanas vietai un nepieciešami šīs saimnieciskās darbības nodrošināšanai	x	x

UIN atvieglojums

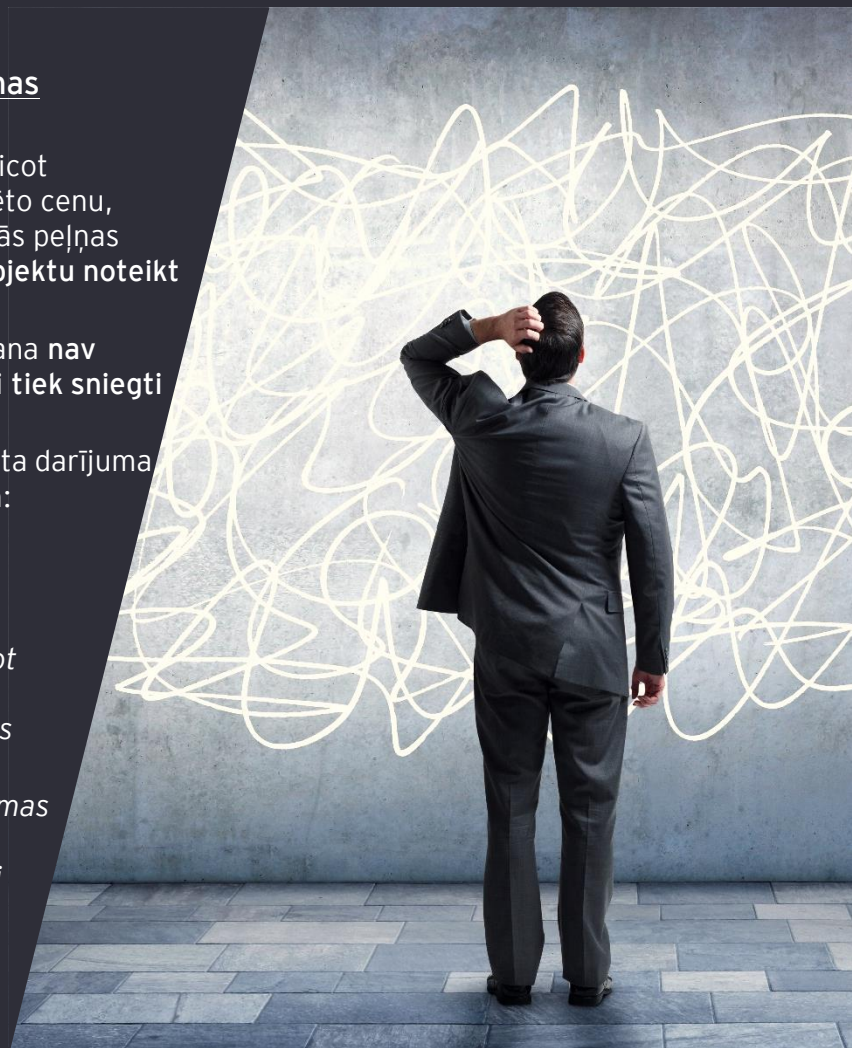
UIN likuma 14. pants nosaka, ka nodokļa maksātāji, kas veic lauksaimniecisko darbību, drīkst samazināt ar UIN apliekamo bāzi **50% apmērā no summas, kas saņemta kā valsts vai ES atbalsts lauksaimniecībai**, bet ne vairāk kā par taksācijas periodā ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto ar UIN apliekamo objektu kopsummu.

- ▶ Saskaņā ar plānotajiem grozījumiem, ar UIN apliekamo bāzi drīkst samazināt **tajā pārskata gadā, kurā pieņemts lēmums par līdzekļu piešķiršanu, neatkarīgi no grāmatvedības uzskaitē veiktā grāmatojuma.** Ja atbalsts izmaksāts avansā, bet galīgais lēmums pieņemts nākamajā pārskata gadā, tad nodokļu maksātājam ir tiesības piemērot pārskata gadā, kurā saņemts avanss, un par atlikušo atbalsta summu - nākošajā pārskata gadā.
- ▶ Gadījumā, ja, iesniedzot precizētu pēdējā mēneša UIN deklarāciju, kas attiecas uz pārskata gadu, kurā veikts ziedojums vai saņemts valsts vai ES atbalsts lauksaimniecībai, veidojas nodokļa piemaksa, **nokavējuma nauda netiek piemērota.**

Zemas pievienotās vērtības pakalpojumi

- ▶ Plānotās izmaiņas MK noteikumos Nr. 677 paredz ieviest **zemas pievienotās vērtības pakalpojumu principu**.
- ▶ Šo pakalpojuma ar UIN apliekamo vērtību nebūs jāaprēķina veicot funkcionālo vai salīdzināmības analīzi, salīdzināmo nekontrolēto cenu, tālākpārdošanas cenu, izmaksu pieskaitīšanas vai darījumu tīrās peļņas metodi, ja nodokļu maksātājs izvēlas ar nodokli apliekamo objektu noteikt saskaņā ar paredzēto vienkāršoto kārtību.
- ▶ Vienkāršotā tirgus vērtībai atbilstošas transfertcenas noteikšana **nav piemērojama** zemas pievienotās vērtības pakalpojumiem, kuri tiek sniegti arī neatkarīgām personām.
- ▶ Ar zemas pievienotās vērtības pakalpojumiem saprot kontrolēta darījuma ietvaros sniegtus pakalpojumus, kuri atbilst šādiem kritērijiem:
 1. *atbalsta raksturs;*
 2. *neveido daļu no starptautiskās uzņēmumu grupas pamatdarbības;*
 3. *pakalpojumu nodrošināšanai nav nepieciešams izmantot unikālu un vērtīgu nemateriālo īpašumu, kā arī šāds nemateriālais īpašums nerodas pakalpojumu sniegšanas rezultātā;*
 4. *pakalpojumu sniedzējs saistībā ar pakalpojumu neuzņemas un nekontrolē būtiskus riskus, turklāt šo pakalpojumu sniegšanas rezultātā pakalpojumu sniedzējam šādi riski nerodas.*

Būtiskākie paredzamie UIN grozījumi

UIN bāze

UIN atbrīvojums peļņai no kapitāla daļu pārdošanas pēc 36 mēnešu turēšanas neattieksies uz tādas personas akcijām (izņemot publiskajā apgrozībā esošajām akcijām), kuras aktīvu vērtību pārskata gadā (kurā notiek atsavināšana) vai iepriekšējā pārskata gadā, vairāk nekā 50% apmērā veido Latvijā esošs nekustamais īpašums.

Ieturējuma nodoklis

Nerezidentu gūtajiem ienākumiem par esoša nekustamā īpašuma izīrēšanu vai iznomāšanu Latvijā tiks piemērots ieturējuma nodoklis 5% apmērā.

Pretizvairīšanās normas

Plānots ieviest OECD BEPS un ES ieteikumus attiecībā uz darījumiem ar hibrīdneatbilstībām. Ar to saprot situācijas, kad nodokļa maksātāja darījuma ar saistītu personu strukturētā pasākuma rezultāts ir atskaitījums bez iekļaušanas ar nodokli apliekamajā bāzē vai dubults atskaitījums.

EY pakalpojumi - reorganizācija

EY ir piedalījies dažādos projektos saistībā ar uzņēmumu reorganizāciju, sniedzot konsultācijas uzņēmumiem par iespējamām priekšrocībām un riskiem, kas izriet no potenciālā darījuma īstenošanas. Līdz ar to uzskatām, ka mūsu profesionālās spējas un iemaņas, pieredze, kā arī zināšanas par uzņēmumu specifiku kopsakarā ar dažādu industriju pieredzi ļaus sniegt Jums visaugstākā līmeņa pakalpojumus saistībā ar uzņēmuma reorganizācijas jautājumiem no šādiem aspektiem:

- ▶ *nodokļu konsultācijas;*
- ▶ *juridiskās konsultācijas;*
- ▶ *biznesa konsultācijas;*
- ▶ *grāmatvedības konsultācijas;*
- ▶ *IT risinājumi.*

EY sadarbība ar nodokļu administrācijām

EY jau vairāk nekā 15 gadu periodā ir izveidojusies cieša sadarbība ar VID sakarā ar nodokļu piemērošanas saskaņošanu, grozījumu izstrādi nodokļu likumos, kā arī priekšlikumu un komentāru sniegšanu saistībā ar plānotajām nodokļu izmaiņām.

Nemot vērā veiksmīgo komunikāciju ar VID, EY piedāvā sekojošus pakalpojumus:

- ▶ *argumentētu pozīciju aizstāvošu dokumentu izstrāde;*
- ▶ *nodokļu piemērošanas saskaņošanas uzziņu/ vēstuļu sagatavošana;*
- ▶ *iepriekšējās vienošanās ar VID par transfertcenām (Advance Pricing Agreement - APA), kā arī savstarpējās vienošanās procedūras (Mutual Agreement Procedure - MAP) izstrāde;*
- ▶ *komunikācija/ mediācija saistībā ar nodokļu piemērošanu;*
- ▶ *nodokļu maksātāju aizstāvošu dokumentu sagatavošana EST un Latvijas Tiesas instancēs;*
- ▶ *OECD.*

Kā arī EY piedāvā sagatavot dokumentus iesniegšanai citu ES valstu nodokļu administrācijām.

Kādas ir aktualitātes
VID pārbaudēs
šodien?

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

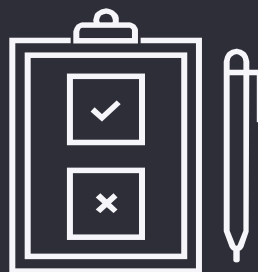
Nodokļu kontroles process

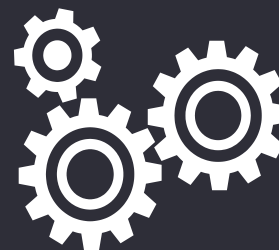
Informācijas
iegūšana

Automatizēta
riska analīze

Atlase nodokļu
kontroles
pasākumiem

Nodokļu kontroles
pasākuma
veikšana

Darbs ar iegūto
informāciju

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

Nodokļu kontroles veidi

Nodokļu audits

Tematiskā pārbaude

Apsekošana

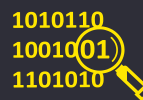
Novērošana

Datu atbilstības
pārbaude

Nodokļu apmēra
precizēšana

Ar nodokļiem un nodevām %
apliekamā objekta precizēšana

Nodokļu aprēķins pēc
kriminālprocesa virzītāja
pieprasījuma

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

Datu atbilstības pārbaude

Vispārīgi jautājumi

- ▶ Priekšnodokļa atskaitīšanas pamatotība
- ▶ Saimnieciskā darbība
- ▶ Starpības PVN deklarācijās (ES un Latvija)
- ▶ Darījumu būtība ar konkrēto sadarbības partneri
- ▶ Attaisnojumu dokumenti

Padziļināti jautājumi

- ▶ Preču iepirkšanas un pārdošanas process
- ▶ Preču nodošana un pieņemšana
- ▶ Preču transportēšana
- ▶ Preču uzglabāšana

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

Tematiskā pārbaude

Mērķis

Savlaicīgi atklāt un novērst pārkāpumus uzņēmējdarbībā un finanšu jomā

Termiņš

Par pārbaudes rezultātiem informē 30 dienu laikā no pārbaudes uzsākšanas dienas

Princips

Izvērtē pārkāpuma smagumu un raksturu un, ievērojot principu «Konsultē vispirms», aicina pārkāpumu novērst

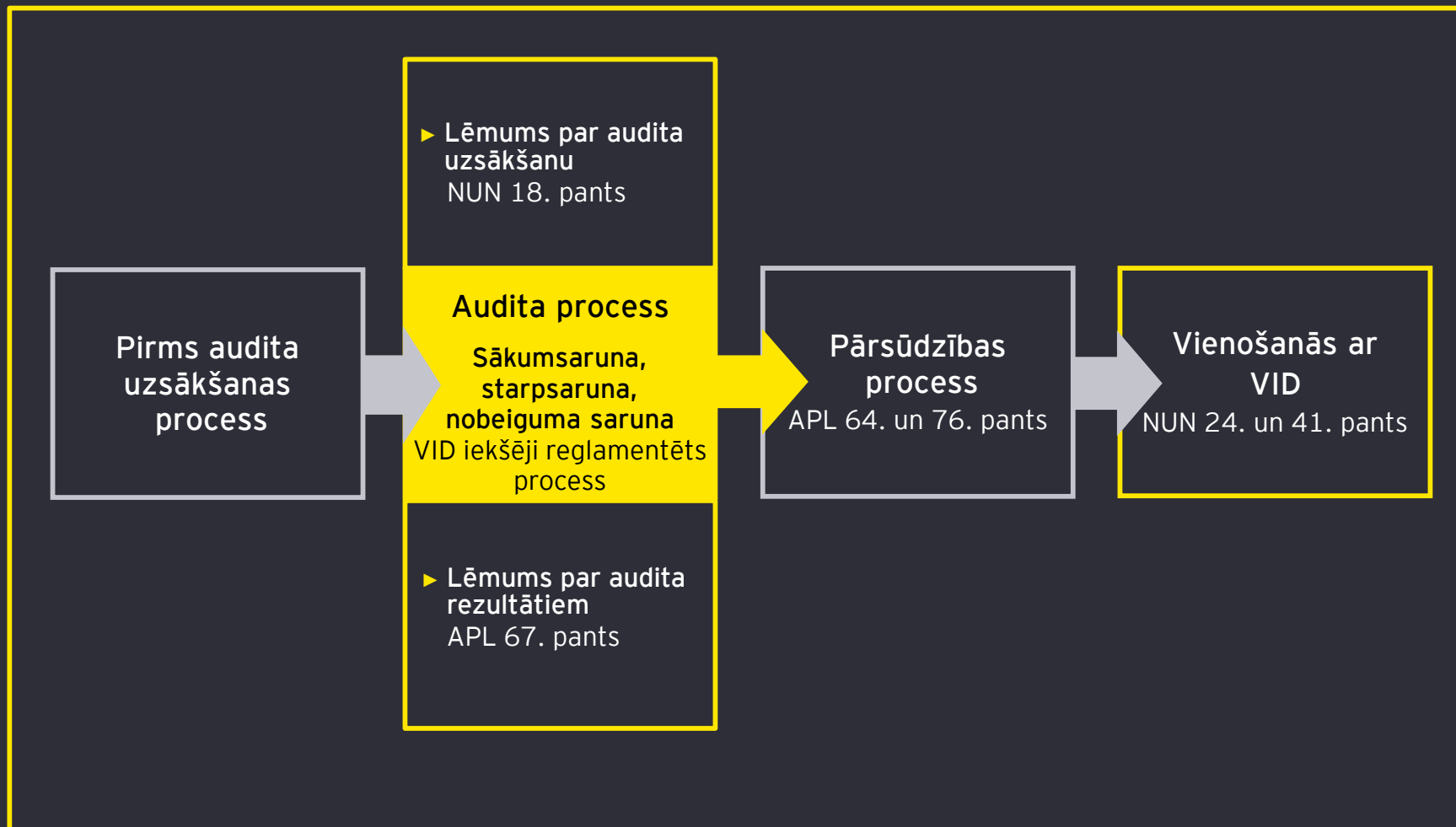
Rezultāti

- Maznozīmīgs pārkāpums
- Nodokļu nepilnīga aprēķināšana un nomaksa budžetā
- Administratīvais pārkāpums
- Normatīvo aktu pārkāpums

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

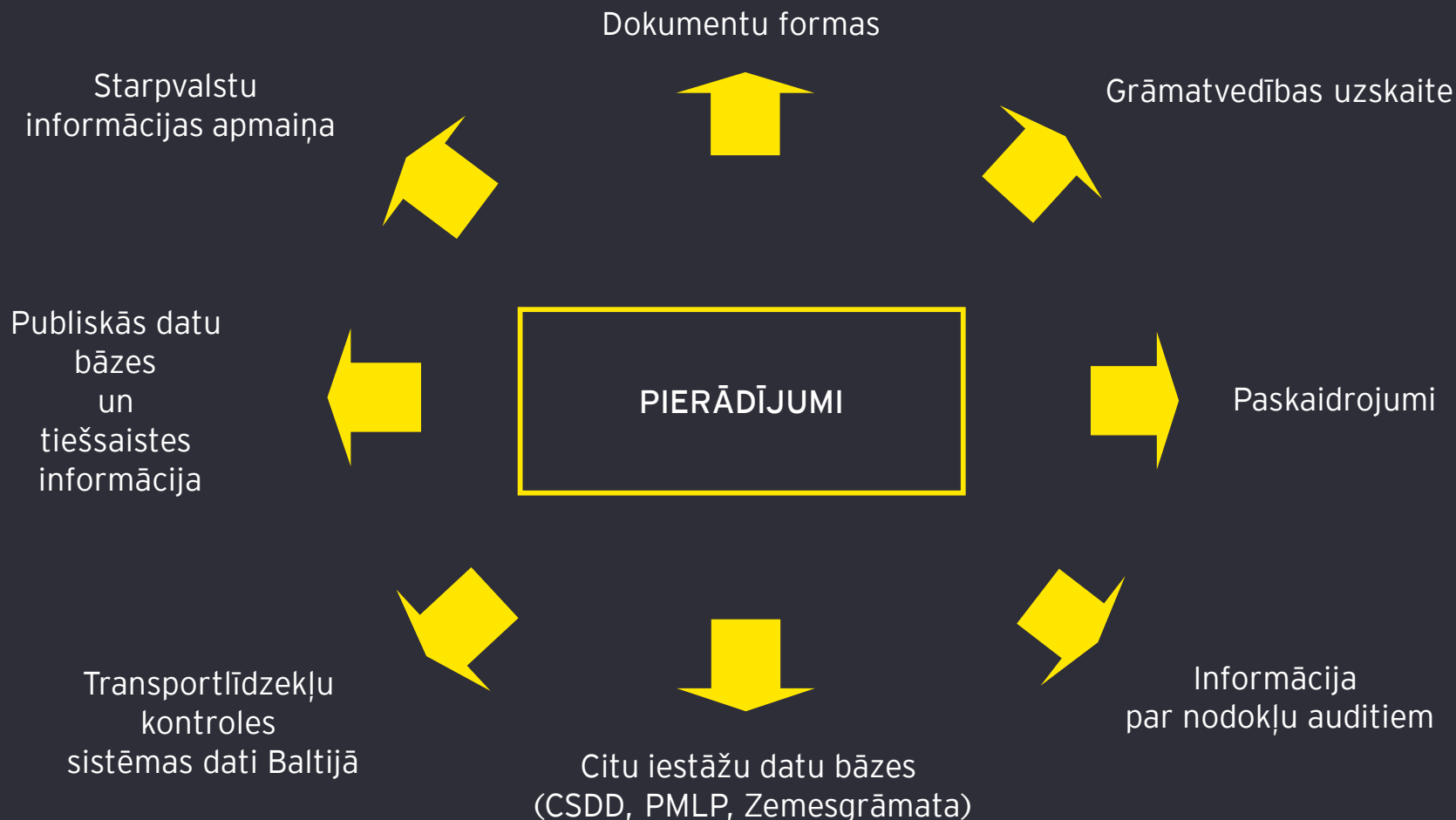
Juridisko personu nodokļu audits

Nodokļu audits no 90 līdz 180 dienām

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

VID pierādījumi nodokļu auditā

Kādas ir aktualitātes VID pārbaudēs šodien?

Statistikas dati

Nodokļu kontroles pasākumu rezultātā iemaksai budžetā papildus aprēķināti:

2017. gads

Nodokļu audits: 227,2 milj. EUR

- PVN 56% no kopsummas
- UIN 6% no kopsummas
- VSAOI 2% no kopsummas
- IIN 1% no kopsummas

Datu atbilstības pārbaude **2,3 milj. EUR**

Lēmums par nodokļa apmēra precizēšanu **0,6 milj. EUR**

Naudas sodi par nesadarbošanos ar VID audita laikā **140 tūkst. EUR**

Naudas sodi par konstatētajiem pārkāpumiem VID kontroles pasākumu laikā **1,1 milj. EUR**

2018. gads

Nodokļu audits: 110,0 milj. EUR

- PVN 43% no kopsummas
- UIN 14% no kopsummas
- VSAOI 4% no kopsummas
- IIN 2% no kopsummas

Datu atbilstības pārbaude **2,2 milj. EUR**

Lēmums par nodokļa apmēra precizēšanu **0,1 milj. EUR**

Naudas sodi par nesadarbošanos ar VID audita laikā **1122,8 tūkst. EUR**

Naudas sodi par konstatētajiem pārkāpumiem VID kontroles pasākumu laikā **108,3 tūkst. EUR**

Avots: Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapa, raksts „Informācija par Nodokļu kontroles pārvaldes nodokļu kontroles pasākumu rezultātiem 2018. gadā”

Kādēļ ir svarīgi
pārbaudīt savus
sadarbības partnerus?

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

PVN plaissas statistika

Igaunija Latvija Lietuva

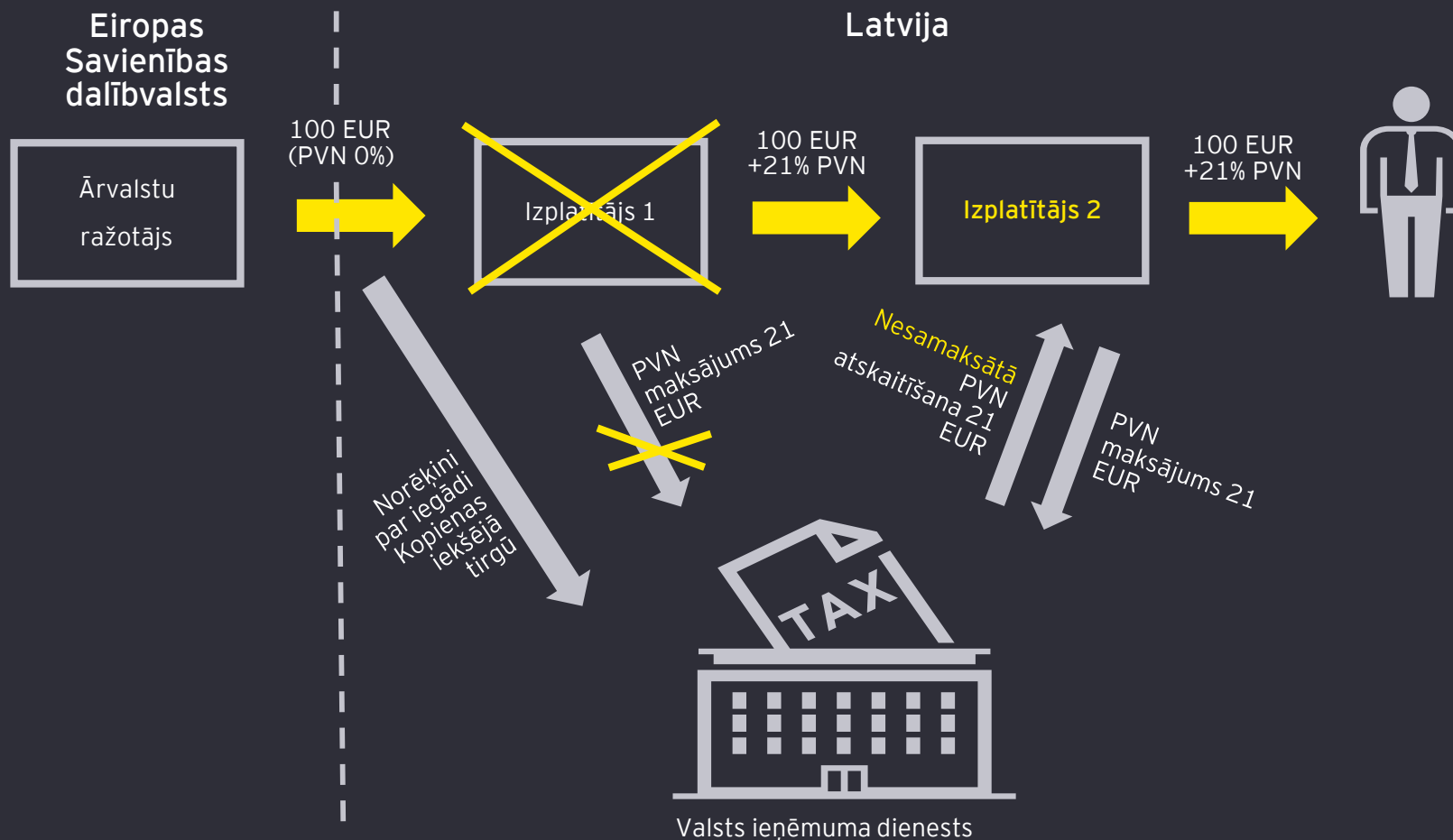
2014. gads	200 milj. EUR	420 milj. EUR	1062 milj. EUR
2015. gads	127 milj. EUR	389 milj. EUR	992 milj. EUR
2016. gads	144 milj. EUR	258 milj. EUR	983 milj. EUR

Avots: Eiropas Komisijas mājaslapa, raksts „Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report”

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

PVN krāpšanas „Pazudis tirgotājs” shēma

- ▶ Iekšējie darījumi starp Eiropas Savienības dalībvalstu nodokļu maksātājiem notiek pēc PVN neitralitātes principa
- ▶ Pēc pārdošanas darījuma īstenošanas, Izplatītājs 1 „pazūd” no darījuma ķēdes, nesamaksājot aprēķināto PVN Valsts ieņēmuma dienestam

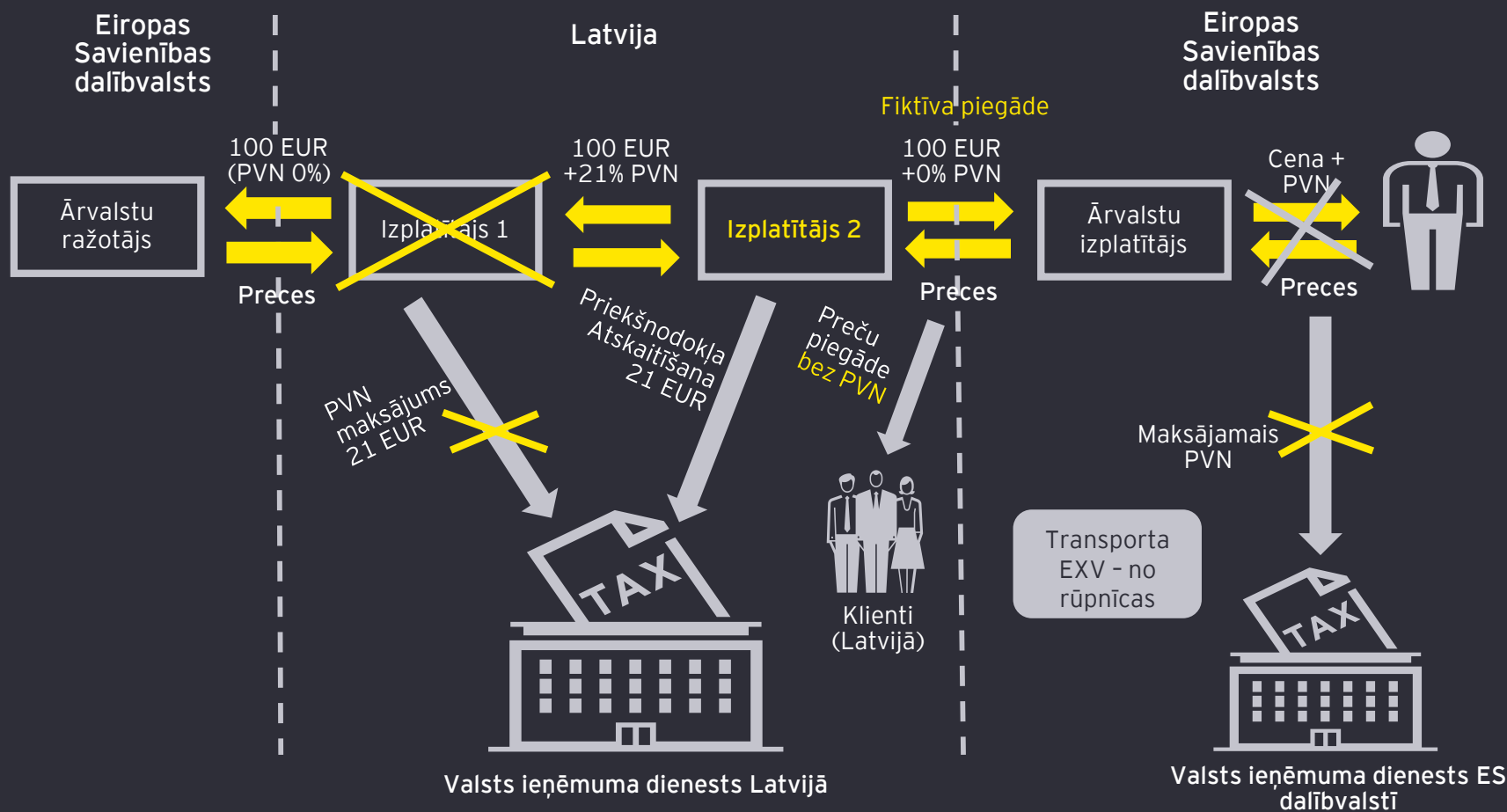

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

PVN krāpšanas „Tranzīta” shēma

Papildus iepriekš minētajam, tiek īstenotas šādas darbības:

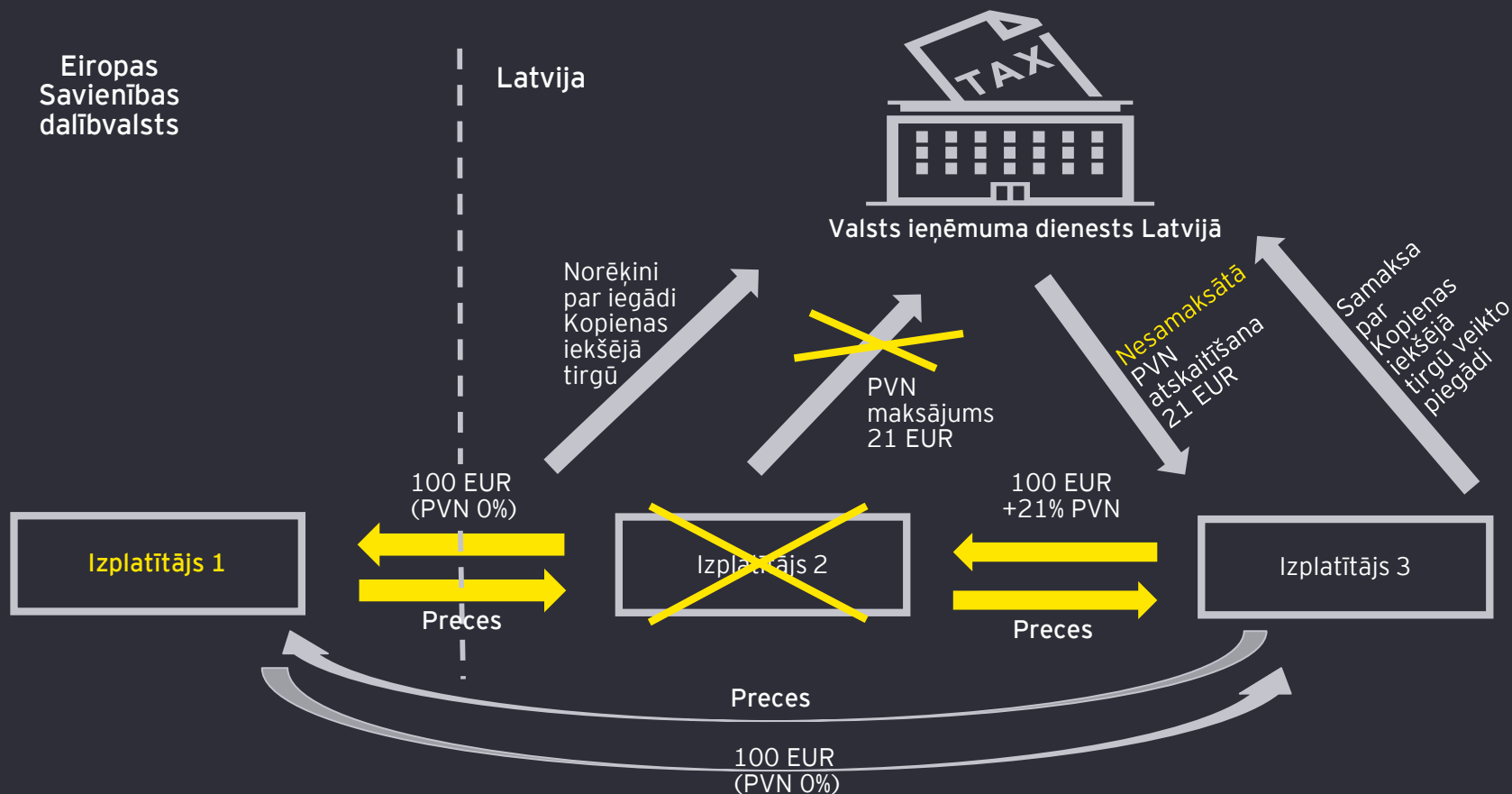
- ▶ Izplatītājs 2 īsteno tālāku fiktīvu preču piegādi uz ārvalstīm, taču norādot to kā iekšējo piegādi, un piemērojot PVN 0% likmi
- ▶ Mērķis ir piegādāt preces klientiem vietējā tirgū, taču reģistrēt to kā preču tirdzniecību ārvalstīs, tādējādi samazinot preces cenu uz nesamaksātā PVN bāzes

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

PVN krāpšanas „Karuseļa” shēma

- ▶ Izplatītājs 1, kurš atrodas Eiropas Savienības dalībvalstī, pārdod preces Izplatītājam 2, kurš atrodas Latvijā
- ▶ Izplatītājs 2 ir kā „pazudušais tirgotājs”, kurš izvairās no PVN maksāšanas, „pazūdot” no darījuma ķēdes
- ▶ Izplatītājs 3, nesamaksājot PVN, pārdod preces atpakaļ Izplatītājam 1, kurš atrodas citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un pieprasa Latvijā atgriezt priekšnodokli no īstenotā pirkšanas darījuma ar Izplatītāju 2

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

VID īstenotās darbības sadarbības partneru izvērtēšanā

- ▶ VID rīcībā ir plašāk pieejami resursi un pilnvaras, kā nodokļa maksātāja rīcībā
- ▶ Darījumu partneru izvērtēšanas svarīgums tiek uzsvērts VID nodokļu auditu lēmumos
- ▶ VID vērtē PVN priekšnodokļa atskaitīšanas pamatotību
- ▶ VID ir jāņem vērā ekonomiskā būtība un ir jāvērtē ekonomiskā realitāte t.i. cik loģiski un saprātīgi darījumi ir noslēgti. Formālas dokumentu noformēšanas kļūdas nevar būt par galveno iemeslu, lai apstrīdētu darījumu esību („Par nodokļiem un nodevām” 23. panta 14. daļa)
- ▶ VID var atteikties no priekšnodokļa atskaitīšanas, ja, ņemot vērā objektīvus pierādījumus, ir pierādīts, ka nodokļa maksātājs pats ir izvairījies no nodokļu maksāšanas, vai arī tad, ja nodokļa maksātājs zināja vai tam bija jāzina, ka tas ar savu iegādi ir piedalījies darījumā, kas saistīts ar izvairīšanos no PVN maksāšanas. (EST rīkojumā lietā Nr.C-563/11)

Galvenokārt, riskam ir pakļauti uzņēmumi, kuri nodarbojas ar:

- ▶ Augstas vērtības gatavo produktu, piemēram, elektronisko iekārtu tirdzniecību
- ▶ Degvielas tirdzniecību
- ▶ Metāllūžņu tirdzniecību
- ▶ Melnā un krāsainā metāla tirdzniecību
- ▶ Elektrības tirdzniecību
- ▶ Biomasu tirdzniecību
- ▶ Kokmateriālu un lauksaimniecības produktu tirdzniecību
- ▶ Un citu augstas vērtības preču un pakalpojumu tirdzniecību

Kādēļ ir svarīgi pārbaudīt savus sadarbības partnerus?

Kāda ir nodokļa maksātāja atbildība, tiesības un kā rīkoties?

- ▶ Nodokļu maksātāja **atbildība ir sadarbības partneru pārbaude**
- ▶ **Lai pēc VID veiktā nodokļu audita neradītu papildus nodokļu slogu**
- ▶ Nodokļu maksātājiem, kas dara visu, ko no tiem saprātīgi varētu pieprasīt, ir jāvar paļauties uz darījumu likumību, neriskējot zaudēt savas tiesības atskaitīt priekšnodoklī samaksāto PVN
- ▶ Nodokļu maksātājam **atbilstoši savām iespējām ir jāpiedalās pierādījumu savākšanā** („Par nodokļiem un nodevām” 38. pants, Administratīvā procesa likuma 150. pants)

Nodokļa maksātāja atbildība
un tiesības

Kā rīkoties?

- ▶ **Izvērtēt šī brīža rīcību** – vai un kā tiek pārbaudīti sadarbības partneri, vai tiek saglabāta informācija, vai VID pārbaudes gadījumā informācija ir viegli apkopojuma un nododama?
- ▶ Kādi ir **vēsturiskie VID pieprasījumi**?
- ▶ **Izvērtēt vai esošās pārbaudes ir pietiekamas** vai ir nepieciešams tās pilnveidot vai arī izveidot jaunas
- ▶ Nodokļu maksātājām ir jāīsteno sadarbības partneru pārbaude, kura **nodrošina pierādījumus tam, ka nodokļu maksātājs nezina vai nevarēja zināt par sadarbības partneru krāpniecību**

A man in a dark suit and black shoes is running on a skateboard. He is carrying a black briefcase in his right hand. The background is a blurred city street with a brick sidewalk. A yellow graphic element, consisting of a trapezoidal shape with a dashed line, frames the text on the left side of the image.

Kādi ir ieguvumi no
nodokļu risku vadības?

Kādi ir ieguvumi no nodokļu risku vadības?

Nodokļu risku vadība un VID pārbaudes

VID

Pārbaude

Uzrēķins

VID jāgūst PĀRLIECĪBA par PAREIZU nodokļu nomaksu

Saskaņā ar likuma «Par nodokļiem un nodevām» 38. pantu, ja nodokļu maksātājs nepiekrīt nodokļu administrācijas aprēķinātajam nodokļu maksājumam lielumam, pierādījumus par nodokļu maksājumam lielumu nodrošina nodokļu maksātājs.

Kas ir nodokļu risku vadība?

Efektīva nodokļu risku vadība

Nodokļu risku vadība:

- ▶ dokumentēts pasākumu kopums;
- ▶ nodokļu risku identificēšana, uzraudzīšana un novēršana;
- ▶ preventīva nodokļu risku mazināšana;
- ▶ uzņēmuma procesu atbilstības normatīvo aktu prasībām pierādīšana.

Nodokļu risku vadības sistēmas izveidošana un uzturēšana

Efektīva nodokļu risku vadība (II)

Procesi ir jādokumentē, lai VID kompetentā persona varētu tam izsekot līdz līmenim, kurā darbības rada nodokļu risku.

Nodokļu risku vadības dokumentācija apkopo šādu informāciju:

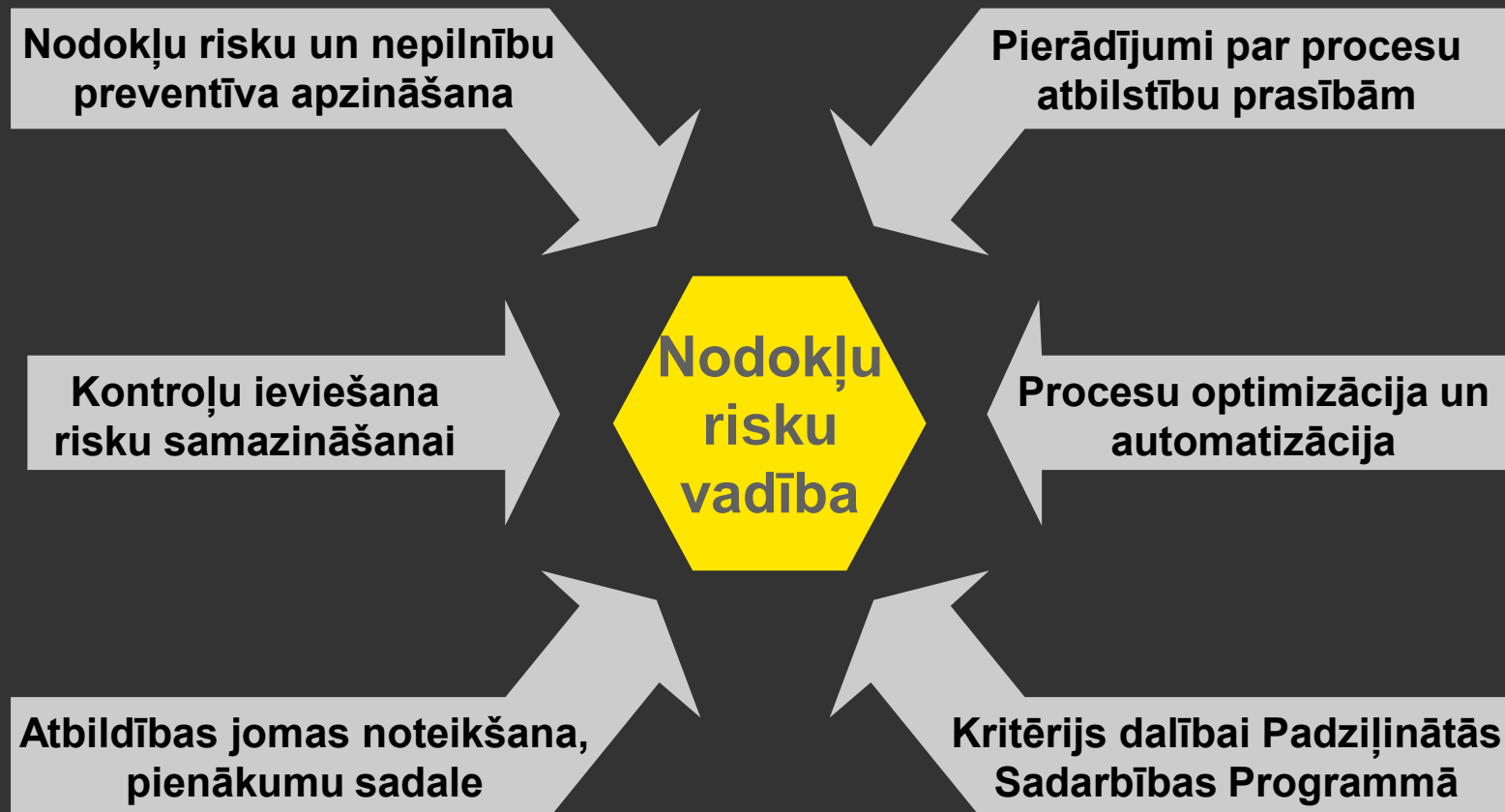
NODOKĻU RISKS			NODOKĻU IEKŠĒJĀ KONTROLE			
Procesa apraksts vai procesa solis						
Riska atsauce	Riska apraksts	Atbildīgā persona	Kontroles atsauce	Kontroles apraksts	Atbildīgā persona	Perio- diskums

Kontroļu efektivitāti paaugstinoši pasākumu piemēri:

- ▶ Kontroles ir preventīvas, integrētas procesā un visaptverošas;
- ▶ Kontroles ir automatizētas vai sistēmiskas;
- ▶ Personāls un par kontrolēm atbildīgie ir labi apmācīti un informēti;
- ▶ Nav iespējams izvairīties no kontroles.

Darbībām ar riskiem jābūt konkrētām, mērāmām, rezultatīvām, reālām un izdarāmām laikā.

Kādas priekšrocības sniedz nodokļu risku vadība?

Risku uzraudzība, aktualizēšana un testēšana

- Vai Jūsu uzņēmuma ir ieviesta nodokļu risku vadība?
Vai nodokļu risku vadība palīdz mazināt nodokļu riskus?
Vai nodokļu risku vadības dokumentācija palīdz komunikācijā ar VID?

Lai minimizētu nodokļu riskus un panāktu nodokļu risku vadības sistēmas efektivitāti, kā arī uzstādīto mērķu sasniegšanu, ir ieteicams:

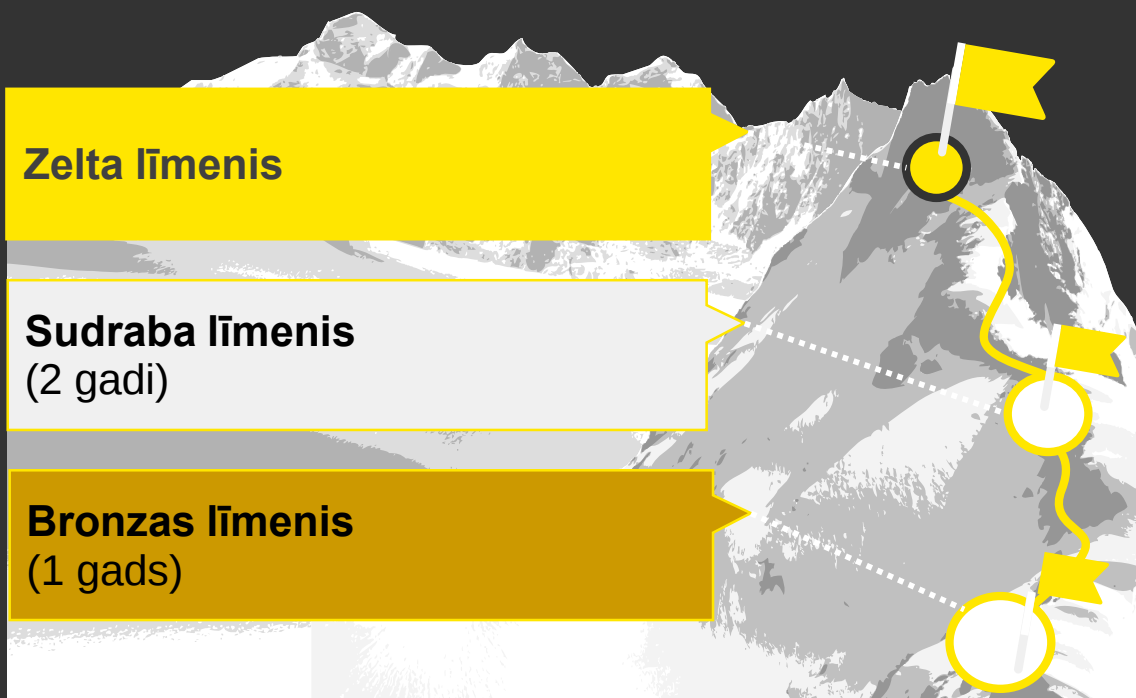
- ▶ Vērtēt un aktualizēt nodokļu risku vadības sistēmu, t.sk.:
 - ▶ Testa plāna izstrāde un testpiemēru izpilde;
 - ▶ Nodokļu piemērošanas pārbaude, izmantojot automatizētus risinājumus;
 - ▶ Atsevišķu darījumu apliecinājo dokumentu pārbaude;
 - ▶ Procesu optimizācija un kontroļu automatizācija.

9/10 Klientiem

EY Klienti, kas ievieša nodokļu risku vadību un uztur to, atzīst, ka nodokļu risku vadība ir efektīvs process, lai identificētu un novērstu nodokļu riskus, t.sk. mazināt VID pārbaudes varbūtību.

Padziļinātās Sadarbības programma

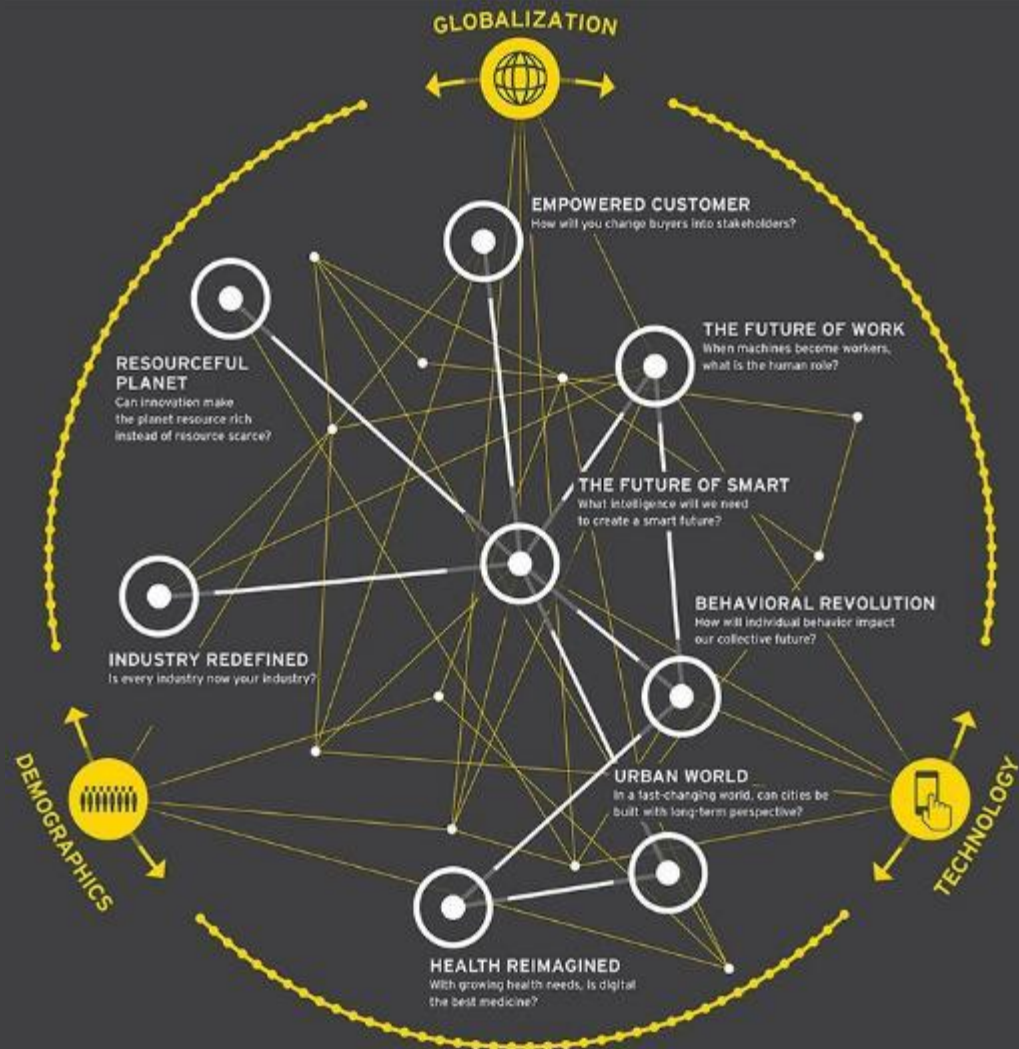
Programmas dalībnieki var iegūt priekšrocības attiecībā uz Akcīzes nodokļa nodrošinājumu, PVN un IIN atmaksas termiņu, komunikāciju ar VID, kā arī paaugstināt uzņēmuma reputāciju u.c.

- ▶ Uzsākot dalību programmā sākot ar 2019.gadu un atbilstot **Zelta līmeņa** kritērijiem, uzņēmumam nepieciešams **ieviest Nodokļu risku vadību**.
- ▶ 2019.gadā programmā iekļauti 4 067 nodokļu maksātāji:
 - ▶ 259 dalībnieki ir no Kurzemes reģiona
 - ▶ 214 dalībnieki no Zemgales reģiona

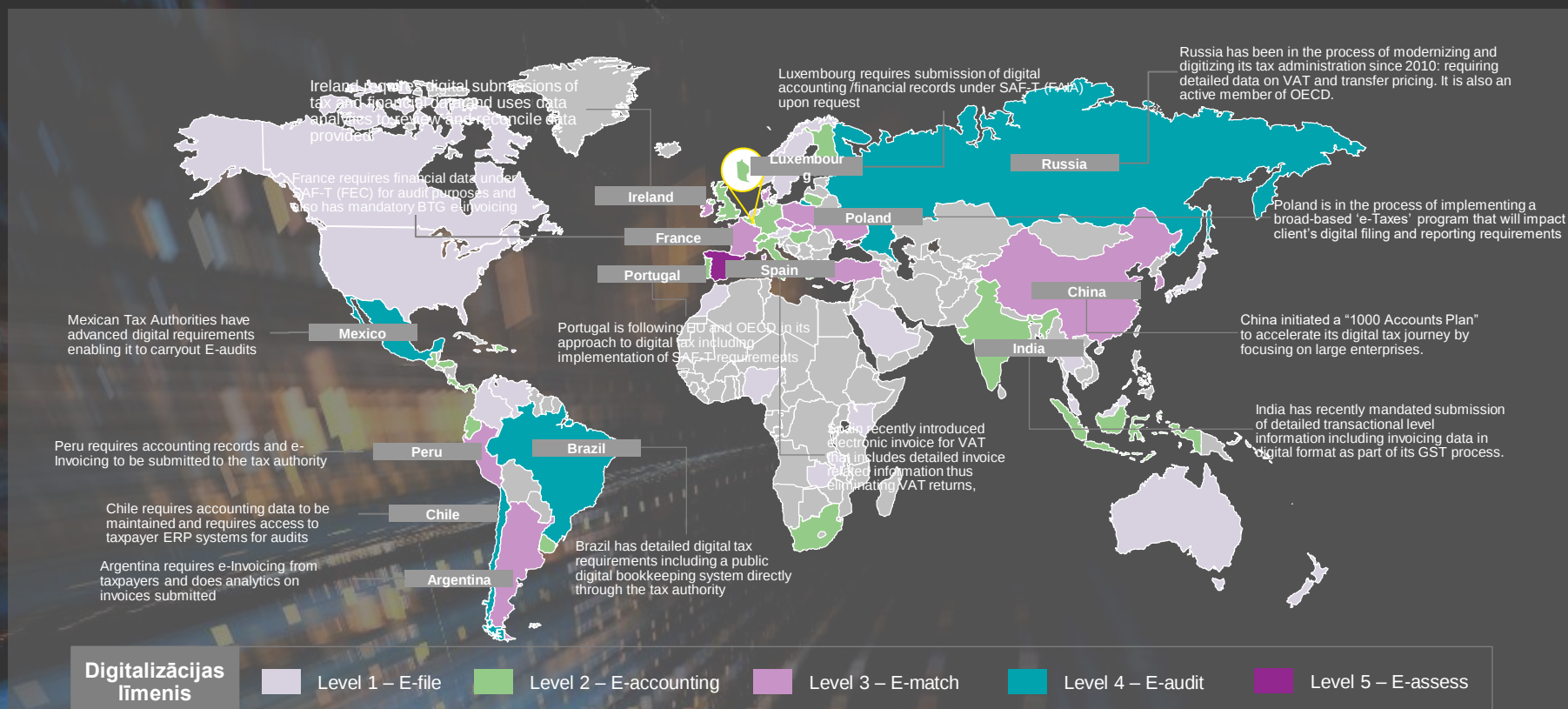
A hand holding a smartphone, with a blurred background of city lights creating a bokeh effect. The lights are in shades of blue, white, and orange. A yellow rectangular frame is overlaid on the bottom left, containing text.

Kādas ir digitālās
automatizācijas un
analītikas iespējas nodokļu
uzskaites veikšanā?

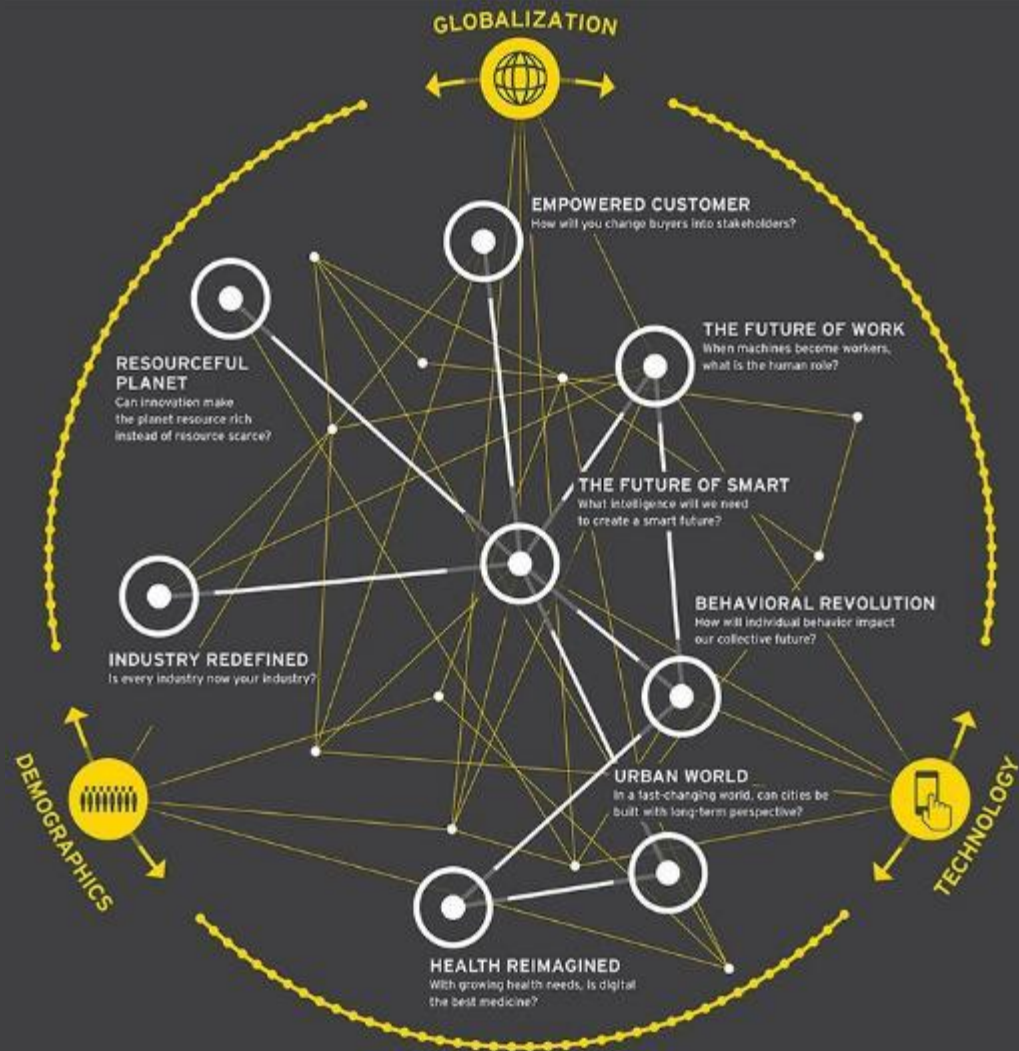
Nodokļu uzskaites digitalizācija

Nodokļu administrāciju digitalizācijas evolūcija

Finanšu datu analītika

Finanšu datu analītika

Dati, kā iespēja nevis, kā risks

Analītika – datu izpratne, lai identificētu nepilnības un iespējas.

- **Analītika, kā vienreizējs ārpakalpojums** – uzņēmums sniedz datus trešās puses pakalpojumu sniedzējam, lai analizētu un ziņotu par konstatējumiem vienreizējā projektā vai konkrētā nolūkā.
- **Analītika, kā nepārtraukts ārpakalpojums** – uzņēmums regulāri sniedz datus trešajai personai un saņem rezultātus atpakaļ tiešsaistē.
- **Analītika, kā iekšējā programmatūra** — uzņēmums pērk vai pasūta programmatūru lietošanai uzņēmumā, kam tiek sniegts atbalsts no trešās puses pakalpojumu sniedzējs programmatūras ieviešanai vai projektēšanai.

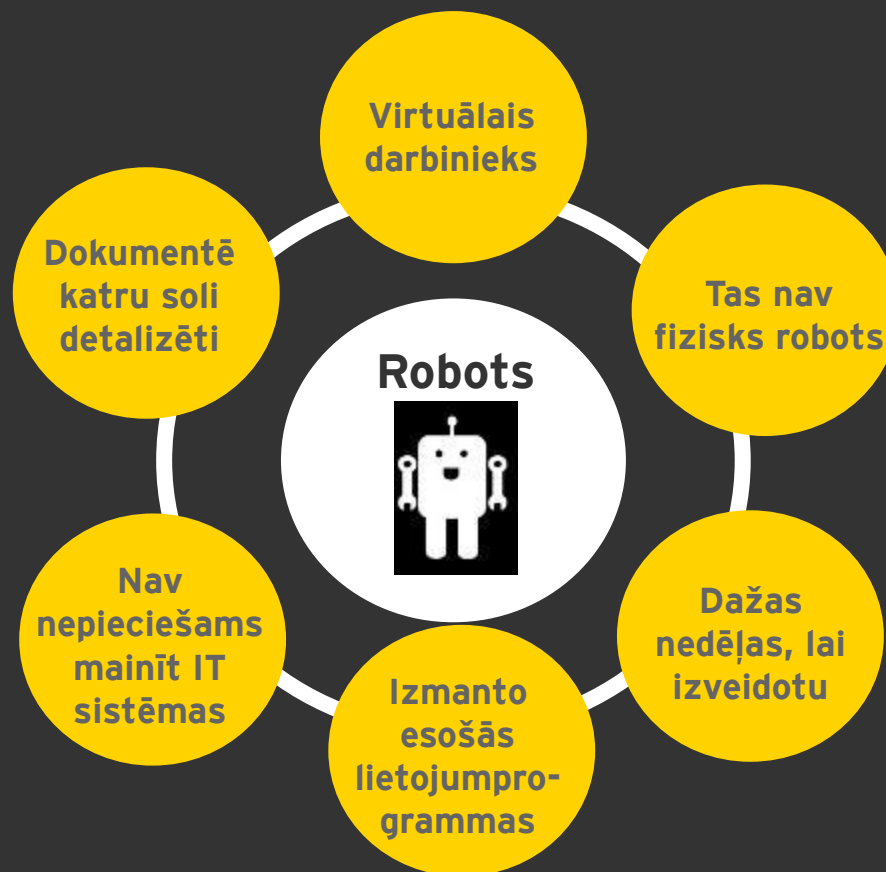

**Viedā
automatizācija**
(Smart automation)
*Robotizācija +
Mākslīgais intelekts
(AI)*

Kas ir procesu robotizācija?

Robots ir algoritmu kopums un procesa robotizācija, kas ļauj kontrolēt dažādas sistēmas.

Procesu automatizācijas līmeņi

Pašreizējais process: cilvēks strādā, interpretējot informāciju, pieņemot lēmumus un veicot uzdevumus, kas saistīti ar datu vākšanu, kopēšanu, pārbaudi un citām darbībām.

Saprātīgais process (robotu procesi): cilvēks un roboti strādā kopā. Roboti rūpējas par atkārtotiem uzdevumiem un nepieciešamajiem datiem. Cilvēki tikai iesaistās sarežģītākos uzdevumos, piemēram, datu interpretācijā un lēmumu pieņemšanā.

Nākotnes process (robotu procesi + mākslīgais intelekts = inteligentā automatizācija): cilvēki un roboti strādā pie dažādiem uzdevumiem. Roboti apstrādā dažādus datus un veic sarežģītus uzdevumus. Roboti var koordinēt uzdevumus un viegli sazināties ar cilvēkiem. Cilvēka uzmanība ir vērsta uz klientu apkalpošanu un jaunu inovāciju radīšanu.

Roboti var veikt visa veida un sarežģītības tehniskos uzdevumus

Tipiski procesa robotu lietojuma gadījumi maksājumu un debitoru pārvaldīšanai...

Maksājamās summas, piemēri:

Apstrādāt pārdevēja kontus

- ▶ Skenē piegādātāja datus dažādos formātos un pārbauda to pareizību
- ▶ Kārto un klasificē saņemtos rēķinus un citus dokumentus un sagatavot tos arhivēšanai

Saņemt kontu, lai iegādātos pasūtījumu

- ▶ Nosaka ar kontu saistīto pirkuma pasūtījumu
- ▶ Pārbauda konta informāciju ar pirkuma pasūtījuma informāciju, ieskaitot daudzumus un citus produkta vai pakalpojuma parametrus

Izveido jaunas pārdevēja kartes un apstrādā to kontus

- ▶ Nosaka, vai konts ir jauns piegādātājs, kura dati vēl nav pieejami sistēmā un ja nepieciešams vāc nepieciešamos datus
- ▶ Izveido jaunas piegādātāju kartes
- ▶ Pārsūtīt apstiprinājumu grāmatvedībai, ka var veikt maksājumu, vai ka rēķins ir jānoraida

Veikt maksājumus

- ▶ Plāno rēķinu apmaksu un piešķir to attiecīgajam grāmatvedības kontiem
- ▶ Izveido, pārbauda un sāk maksājuma pieprasījumus
- ▶ Noraida maksājuma pieprasījumus, ja nav izpildīti noteikti nosacījumi
- ▶ Veic maksājumus

Iesniegt maksājuma apstiprinājumu piegādātājam

- ▶ Pārvērš veiktā maksājuma apstiprinājumu un nosūta to piegādātājam pa ē-pastu vai pastu
- ▶ Veic nepieciešamās izmaiņas saistībā ar maksājuma apstiprinājuma iesniegšanu transportlīdzekļa blokam

Debitoru parādi, piemēri:

Apstrādājot "izejošo" rēķinu pieprasījumus

- ▶ Apstrādā norēķinu pieprasījumus
- ▶ Ievada nepieciešamos rēķina datus
- ▶ Informē attiecīgās personas dažos izņēmuma gadījumos vai aizdomās

Apstrādā "izejošos" kontus

- ▶ Vāc nepieciešamos apstiprinājumus
- ▶ Sagatavojiet rēķinus, pamatojoties uz saņemtajiem rēķinu pieprasījumiem
- ▶ Reģistrē izsniegtos rēķinus un izveido debitoru parādus

Apstrādāt "ienākošos,, maksājumus

- ▶ Nosaka debitoru parādu un piesaista to saņemtajam maksājumam
- ▶ Veic nepieciešamās izmaiņas transportlīdzekļa blokā, atzīmējot, ka debitoru parāds tika saņemts, piešķirot atbilstošo maksājumu

Veic debitoru parādu iekasēšanas kontroli

- ▶ Nosaka novēlotus maksājumus
- ▶ Apstrādā pieprasījumus atlikt maksājumu
- ▶ Sagatavot debitoru pārskatus
- ▶ Sūta atgādinājumus par novēlotiem maksājumiem klientiem

Sagatavot debitoru pārskatus

- ▶ Sagatavo nepieciešamos debitoru pārskatus
- ▶ Periodiski pārbauda nokavētos maksājumus
- ▶ Nosūta piegādātājiem pieprasījumus par neatbilstībām starp saņemtajiem maksājumiem un debitoru parādiem

Digitālā stratēģija

Digitālās stratēģijas izstrāde *Izstrādes soļi*

Digitālās stratēģijas izstrādes soļi

1. Noteikt tekošo statusu

Identificēt potenciālās Finanšu funkciju digitalizācijas jomas, veicot «Digitālās gatavības» modeļa testu un izvērtējumu

2. Identificēt piemērotās tehnoloģijas

Izvēlēties un «darbnīcas» veidā pārrunāt tehnoloģiju veidus, kas būtu piemēroti Finanšu funkciju digitalizācijai

3. lietderības izvērtējums

Definēt ieguvumu / izmaksu attiecību konkrētajām izvēlētajām tehnoloģijām

4. Prioritāšu noteikšana

Definēt prioritāšu laika skalu digitālo tehnoloģiju ieviešanai uzņēmuma Finanšu funkciju procesos.

A close-up photograph of a person's hand, wearing a dark blue suit and a white shirt, carefully placing a wooden block onto a tall, slightly wobbly tower of Jenga blocks. The background is dark and out of focus.

Kāpēc vajadzīga AML
risku kontroles sistēma
pat, ja neesiet NILLTFN
likuma subjekts?

AML risku kontroles sistēma

AML risku kontroles sistēma ietver:

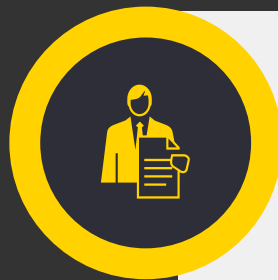
Klienta riska
novērtēšanas kārtību

Neparastu un aizdomīgu
darījumu identificēšanas
kārtību un ziņošanu

Klienta izpētes kārtību

Darbinieku tiesības un
pienākumus

Klienta darījumu
uzraudzības kārtību

Kontroles sistēmas
pārskatīšanas procedūru.

Būtiskākie pienākumi un ierobežojumi, kas attiecas ne tikai uz NILLTFN likuma subjektiem

Sankciju kontrole

Visām fiziskām un juridiskām personām ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas

Ziņošana par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem

Visām fiziskām un juridiskām personām ir pienākums ziņot par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem.

Skaidras naudas darījumu ierobežojumi

Likumā Par nodokļiem un nodevām noteikti vairāki skaidrās naudas darījumu ierobežojumi saimnieciskās darbības veicējiem.

Vai esmu subjekts?

Praksē novērots, ka personas neapzinās, ka ir NILLTFN likuma subjekts (bieži vien grupas uzņēmumi ar savstarpējiem darījumiem):

- grāmatvedības pakalpojumi
- vadības pakalpojumi, finanšu konsultācijas
- juridisko adrešu «iznomātāji»
- nekustamo īpašumu tirdzniecības/nomas darījumu aģenti un starpniecība
- treasury funkcijas (kontu atvēršana, līdzekļu pārvaldīšana), nodokļu konsultācijas (tikai, ja ir neatkarīgi)
- kreditēšana/finanšu līdzīgs (bez FKTK atļaujas)

Sankcijas

- ▶ **Sankcijas** - uz sankciju subjektu noteikti ierobežojumi,
 - ▶ kurus pieņēmusi starptautiskā organizācija, kuras dalībvalsts ir Latvija, un kuri ir tieši piemērojami vai ieviesti Latvijā,
 - ▶ kurus noteicis Latvijas Republikas Ministru kabinets.
- ▶ **Sankciju subjekts** - fiziska vai juridiska persona vai cits identificējams objekts (piemēram, kuģis).
- ▶ **Sankciju veidi:**
 - ▶ Finanšu ierobežojumi
 - ▶ Civiltiesiskie ierobežojumi
 - ▶ Ieceļošanas ierobežojumi
 - ▶ Stratēģiskas nozīmes un citu preču ierobežojumi
 - ▶ Tūrisma pakalpojumu sniegšanas ierobežojumi

Sankcijas - klienta / sadarbības partnera izpēte

- ▶ Lai ievērotu un izpildītu starptautiskās vai nacionālās sankcijas nepieciešams veikt klienta izpēti.
- ▶ Lai sašaurinātu klientu loku, kuriem nepieciešams veikt izpēti, ieteicams izstrādāt sankciju riska novērtējumu un izveidot iekšējo kontroles sistēmu.
- ▶ Klienta izpēte ietver darbības, kuras ļauj identificēt klienta potenciālu saistību ar sankciju subjektiem - personām, objektiem, valstīm un reģioniem - piemēram, klienta pārbaude sankciju sarakstos, ierobežojumu pārbaude darījumiem ar noteiktām precēm, finanšu ierobežojumu pārbaude u.c.
- ▶ Piemērs: Finanšu ierobežojumu gadījumā fiziskām un juridiskām personām ir pienākums iesaldēt visus finanšu līdzekļus un finanšu instrumentus, kas ir sankciju subjekta īpašumā, valdījumā vai kontrolē.

Pienākums ziņot par aizdomīgiem darījumiem

- ▶ **Visām** personām (juridiskām un fiziskām, kā arī valsts institūcijām, atvasinātām publiskām personām un to institūcijām) ir pienākums ziņot par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem
- ▶ Ziņojums ir jāsniedz **ne vēlāk kā nākamajā dienā** pēc aizdomīgu vai neparastu darījumu pazīmju konstatēšanas
 - ▶ Ministru kabineta 2017.gada 14.novembra noteikumi Nr.674 “Noteikumi par neparasta darījuma pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem”
- ▶ Ziņojumu par neparastu vai aizdomīgu darījumu var iesniegt Kontroles dienesta tīmekļa vietnē

Pienākums ziņot par aizdomīgiem darījumiem – turp.

- ▶ Ja konstatēts aizdomīgs darījums **nodokļu jomā** – personai ir pienākums nekavējoties ziņot arī **VID**
- ▶ Darījuma aizdomīguma pazīmju starpā ir **neraksturīgi liels darījumu apjoms, izvairīšanās no nodokļu nomaksas, neskaidra darījumā izmantoto līdzekļu izcelsme, darījums ir klientam netipisks, neskaidra līdzekļu izcelsme, sarežģīti un neparasti darījumi u.c.**
- ▶ Ziņojumu par aizdomīgu darījumu nodokļu jomā var iesniegt VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā

Ierobežojumi skaidras naudas darījumiem

- ▶ Nodokļu maksātājiem, izņemot fiziskās personas, kuras nav individuālie komersanti, nav atļauts veikt skaidrā naudā darījumus, kuru summa pārsniedz 7200 euro.
- ▶ Nodokļu maksātājiem vairumtirdzniecībā atļauts veikt tikai bezskaidras naudas norēķinus, izņemot gadījumus, kad vairumtirgotājs veicis nepieciešamās darbības.
- ▶ Ieteicams veikt darbinieku apmācības un sagatavot iekšējo procedūru, lai novērstu risku veikt ierobežotus skaidras naudas darījumus.

Riski

Neieviešot AML un sankciju risku kontroles sistēmu, uzņēmumi tiek pakļauti:

- ▶ Reputācijas riskam
- ▶ Darījumpartnera riskam – piemēram, klienta līdzekļu iesaldēšana (arī tādu, kas atrodas pie kāda cita)
- ▶ Atbildībai par pienākumu neveikšanu
- ▶ Potenciālai kriminālatbildībai

Atbildība par pienākumu neveikšanu

- ▶ Par starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu var iestāties kriminālatbildība.
- ▶ Par pārkāpumu, tostarp, neziņošanu par netipiskiem un aizdomīgiem darījumiem:
 - ▶ var apturēt vai pārtraukt darbību, tai skaitā apturēt vai anulēt licenci (sertifikātu) vai anulēt ierakstu attiecīgā reģistrā,
 - ▶ uzlikt par pārkāpumu atbildīgajai personai (fiziskajai vai juridiskajai) soda naudu,
 - ▶ uzlikt par pienākumu likuma subjektam atcelt par pārkāpumu atbildīgo personu no amata.
- ▶ Par skaidrās naudas lietošanas ierobežojumu neievērošanu, ja darījuma summa pārsniedz 7200 euro uzliek sodu 15% apmērā no darījuma summas.

EY atbalsts atbilstības nodrošināšanā

- ▶ Atbilstības risku novērtēšana un risku mazināšanas plāna izstrāde
- ▶ Esošo procedūru un sistēmu novērtēšana
- ▶ AML risku kontroles procedūru izstrāde
- ▶ Aizdomīgu darījumu identificēšanas un ziņošanas procedūru izstrāde
- ▶ Skaidras naudas lietošanas ierobežojumu kontroles sistēmu izstrāde
- ▶ Sankciju riska novērtējumu un iekšējo kontroles sistēmu izstrāde
- ▶ Darbinieku apmācības

SAZINIES AR MUMS

Ilona Butāne

Partnere

ilona.butane@lv.ey.com

+371 29279077

Krišjānis Volfs

Projektu vadītājs

krisjanis.volfs@lv.ey.com

+371 28678941

Sergejs Batjuškovs

Projektu vadītājs

sergejs.batjuskovs@lv.ey.com

+371 25880880

Emīls Paupe-Balodis

Jaunākais projektu vadītājs

emils.paupe-balodis@lv.ey.com

+371 26692896

Building a better
working world

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

PALDIES!

The EY logo is positioned in the bottom right corner. It consists of the letters 'EY' in a bold, white, sans-serif font. A yellow triangle points towards the logo from the right edge of the frame.

Building a better
working world